

Список літератури

1. Вікіпедія – вільна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <<http://www.uk.wikipedia.org>>.
2. Восколович Н. А. Экономика платных услуг : учеб. пособие для студентов вузов / Н. А. Восколович. – М. : Юнити-Дана, 2007. – 399 с.
3. Котлер Ф. Маркетинг. Менеджмент. Анализ, планирование, внедрение, контроль / Ф. Котлер. – СПб. : Питер, 1998. – 896 с.
4. Махошева С. А. Сфера услуг и формирование новой архитектуры развития региональных социально-экономических систем : автореф. дисс. ... д-ра экон. наук / С. А. Махошева. – Нальчик, 2009. – 51 с.
5. Шалева О. І. Електронна комерція: навч. посібник / О. І. Шалева. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 216 с.

Отримано 01.11.2013. ХДУХТ, Харків.

© Н.М. Федоренко, О.Г. Марушева, 2013.

УДК 156:458.478

П.Л. Гринько, ст. викл.

ІНСТРУМЕНТАРІЙ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Розглянуто порядок формування збалансованої системи показників, що використовується як інструментарій в управлінні грошовими потоками підприємства. Приділено особливу увагу практичному застосуванню запропонованого інструментарію на підприємствах.

Рассмотрен порядок формирования сбалансированной системы показателей, которая используется в качестве инструментария в управлении денежными потоками предприятия. Уделено особое внимание практическому использованию предложенного инструментария на предприятиях.

This article is about the order of formation of the balanced system, which can be used as a tool to manage cash flow of the enterprise. There was paid particular attention to the practical application of the proposed tools in the workplace.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Для більшості українських підприємств аналіз і планування чистого прибутку давно

стали стандартною практикою оцінки ефективності їх роботи, але решта показників, запропонованих американським стандартом, таких, як грошові потоки, використовується далеко не на всіх підприємствах. Ринкова економіка вимагає створення адекватного інформаційного забезпечення ухвалення стратегічних рішень в області управління грошовими потоками. Інформаційне забезпечення на мікрорівні є основою для вироблення стратегії підприємства, визначення альтернативних підходів до управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчаючи дослідження інформаційного забезпечення управління грошовими потоками: І.О. Бланка, Н.Н. Хахонової, Ю.А. Силаєвої, А.Ф. Набіулліна, А.В. Лазаревої та ін., вважаємо, що інформаційне забезпечення стратегічного управління недостатньо опрацьоване. Існуючі розробки більшою мірою орієнтовані на використання фінансової інформації. Тоді як, інформаційне забезпечення стратегічного управління грошовими потоками повинно враховувати та оцінювати вплив у сукупності зовнішніх і внутрішніх, фінансових і нефінансових чинників на грошові потоки [5–7].

Мета та завдання статті. Метою статті є вирішення проблеми недостатньої опрацьованості інформаційного забезпечення стратегічного управління грошовими потоками на підставі формування збалансованої системи показників грошових потоків підприємства. На думку автора, традиційно визначені показники прибутку не дають адекватної оцінки діяльності підприємства. Розробка процедури побудови збалансованої системи показників грошових потоків передбачає аргументацію вибору грошових потоків, як показника ефективності діяльності підприємства, аналіз переваг і недоліків традиційної системи інформації про грошові кошти, вивчення існуючих підходів до формування інформаційного забезпечення управління грошовими потоками.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним із підходів до вирішення проблеми управління грошовими потоками, на думку автора, може стати використання основ концепції збалансованої системи показників, яка була розроблена професорами Робертом Капланом і Дейвідом Нортоном [1]. Вона сформувалася на підставі гіпотези, що управління за допомогою фінансових показників не дає достатньої інформації для ухвалення правильних і своєчасних управлінських рішень. Причиною цього стало поступове, але неухильне збільшення вартості нематеріальних активів, а саме інтелектуальний капітал, інновації, репутація в загальній вартості компаній.

У теперішній час з'явилася велика кількість публікацій, в яких досліджується досвід упровадження цієї системи в практику бізнесу.

Компанія Horvath&Partners [3] ще у 2001-2002 рр. провела дослідження «100 Balanced Scorecard», з метою встановлення, наскільки упровадження збалансованої системи показників сприяє досягненню успіхів у бізнесі. У 2003 р. дослідження було проведене знову. У даних дослідженнях взяли участь понад 100 підприємства з Німеччини, Австрії та Швейцарії. Широка галузева структура дозволяє стверджувати, що інтерес до збалансованої системи показників не залежить від галузевої приналежності компаній. Це стосується і розміру підприємств – збалансована система показників приносить користь і дрібним, і середнім, і великим компаніям.

Розробляючи інформаційне забезпечення стратегічного управління грошовими потоками, необхідно акцентувати увагу на тому, що, ефективне стратегічне управління грошовими потоками можливе лише на основі якісної інформації. На жаль, методологія українського бухгалтерського обліку, навіть за досягнутого рівня зближення з міжнародними стандартами обліку і звітності, не дає можливості створення повної та достовірної інформації про реальні обсяги грошових коштів, які використовуються в обороті. Річ у тому, що існуючі аналітичні показники, зокрема у фінансовій звітності, показують інформацію на заданих тимчасових інтервалах і через свою статичність не забезпечують менеджерів достатньою і необхідною інформацією про грошові потоки.

Для можливості формування інформаційного забезпечення стратегічного управління, пропонуємо розробити процедуру побудови збалансованої системи показників грошових потоків підприємства. Збалансована система показників грошових потоків – це інструментарій формування інформаційного забезпечення ухвалення стратегічних управлінських рішень. У даному аспекті грошові потоки виступають не лише як ресурс, властивий будь-якому підприємству, але й як універсальний показник, який дозволяє охарактеризувати діяльність підприємства відповідно до стратегічних цілей у розрізі складових: «Фінансова діяльність», «Контрагенти», «Внутрішні бізнес-процеси», «Персонал».

Збалансована система показників грошових потоків, що пропонується автором, базується на поєднанні принципів побудови і організації: процесу планування, системи збалансованих показників, фінансового і стратегічного управлінського обліку, тактичного та стратегічного аналізу, а також на використанні основ концепції тотального (комплексного) управління грошовими коштами основоположником якої є А. Кінг [4]. Основна ідея даної концепції — це управління грошовими потоками в ході ухвалення кожного рішення кожним менеджером. Дана система, може бути призначена для малих,

середніх і великих підприємств. Під час розробки збалансованої системи показників грошових потоків, були виявлені певні труднощі. Так, класична збалансована система складається з чотирьох елементів. Внаслідок того, що література перекладна, в англомовних джерелах вони називаються складові і позначаються в книгах Р. Каплана та Д. Нортон як: «Фінанси», «Покупці», «Внутрішні бізнес-процеси», «Розвиток і навчання». У німецькомовному бізнесі – елементи визначаються як перспективи, і позначаються таким чином: «Фінанси», «Клієнт», «Процеси» і «Потенціал». У зв'язку з цим вважаємо правильним, використовувати як синоніми терміни «складові» і «перспективи».

Згідно з дослідженням Horvath&Partners, більшість підприємств використовує 4 перспективи, 15% опитаних компаній працює з 5 перспективами, лише два підприємства використовує 6 перспектив [2]. Класичні позначення – «Фінанси», «Клієнти», «Процеси», «Потенціал» – зустрічаються дуже часто, проте деякі компанії відхиляються від цієї термінології.

Автором запропоновано збалансовану систему показників грошових потоків, що складається з чотирьох складових: «Фінансова діяльність», «Контрагенти», «Внутрішні бізнес-процеси», «Персонал». Розглянемо нижче причину даного вибору.

Термін «Financial» в перекладі означає — фінансовий, проте в перекладній літературі дана складова визначається як «Фінанси». У цій складовій традиційно розглядають фінансові показники, як індикатори відповідності стратегії компанії, її здійснення і втілення в загальний план удосконалення підприємства в цілому. У збалансованій системі показників, фінансові показники є єдиним вектором для всіх чотирьох складових. Досліджуючи традиційний розподіл грошових потоків з ціллю складання звіту про грошові кошти і можливість розподілу грошових потоків за складовими, ми дійшли висновку про необхідність заміни складової «Фінанси» на складову «Фінансова діяльність». Ця заміна зумовлена доцільністю виділення грошових потоків, які характеризують зовнішні інвестиції (наприклад, придбання цінних паперів) і залучення позикового капіталу (кредит, позика) в окрему групу.

Причини заміни складової «Покупці» на складову «Контрагенти» полягають в необхідності обліку і аналізу грошових потоків не лише в розрізі покупців, але й постачальників, фіскальних органів.

Вибір назви третьої складової «Внутрішні бізнес-процеси», в порівнянні з назвою «Процеси» ми вважаємо більш доцільним,

оскільки назва робить акцент саме на внутрішніх процесах, тоді як «Процеси» можуть бути і зовнішніми і внутрішніми.

Заміна складової «Розвиток і навчання» на складову «Персонал» дозволяє більш чітко визначити область обліку і аналізу грошових потоків.

Збалансована система показників грошових потоків – це інформаційна система, яка реєструє вхідну інформацію і інтерпретує її з метою ухвалення управлінських рішень. Об'єктами даної системи є інформація про грошові потоки, чинники та процеси внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства.

Розглянувши, суть і структуру збалансованої системи показників грошових потоків, необхідно розглянути процедуру формування даної системи. Процедура формування збалансованої системи показників грошових потоків реалізується наступним чином. На першому етапі вирішується питання про доцільність залучення зовнішніх консультантів і використання співробітників підприємства. На другому етапі необхідно проаналізувати існуючу систему обліку і аналізу, визначити їх можливості та недоліки, оцінити використання засобів комп'ютеризації бухгалтерського обліку. На третьому етапі розробляється облікова політика, що відображає порядок ведення фінансового та стратегічного управлінського обліку; визначається склад звітності; розробляється побудова автоматизованої системи бухгалтерського обліку, визначається взаємозв'язок між фінансовим і стратегічним управлінським обліком. На четвертому етапі визначається набір методів і методик аналізу грошових потоків, оцінюються можливості автоматизованого розрахунку показників і формування аналітичних звітів на базі персональних комп'ютерів. Третій і четвертий етап є взаємозалежними, оскільки аналітичні можливості підсистеми «Аналіз грошових потоків» забезпечуються якістю облікової підсистеми.

Порядок функціонування даної системи наведений на рисунку.

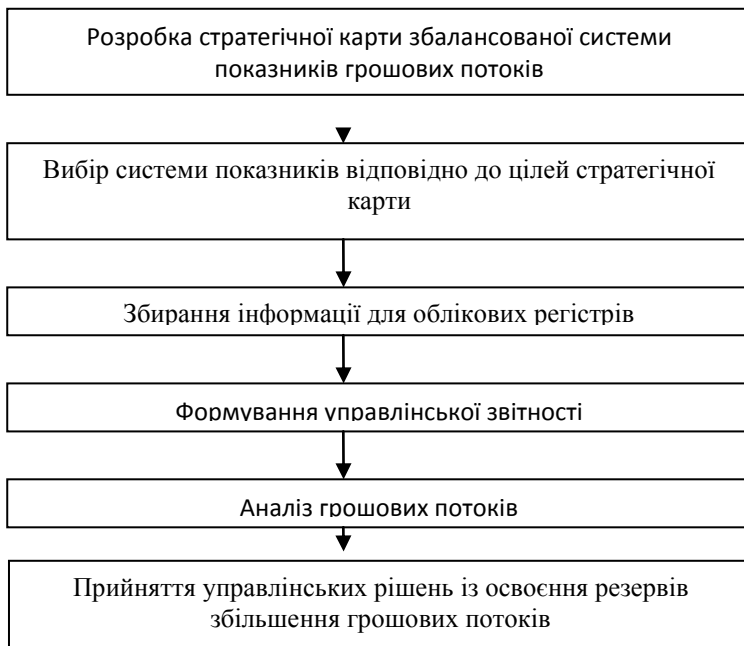

Рисунок – Схема функціонування збалансованої системи показників грошових потоків

Висновки. Рекомендована схема характеризується наявністю прямих зв'язків, а саме перехід до кожної подальшої процедури здійснюється лише після реалізації попередньої процедури.

Таким чином, основною метою створення збалансованої системи показників грошових потоків є збір, обробка, і інтерпретація інформації про грошові потоки і процеси їх використання для ухвалення стратегічних управлінських рішень.

Список літератури

1. Бланк И. А. Управление денежными потоками И. А. Бланк. – К. : Ника-Центр: Эльга, 2002. – 736 с.
2. Внедрение сбалансированной системы показателей : [пер. с нем.]. – 2-е изд. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2006. – 478 с.
3. Каплан Роберт С. Сбалансированная система показателей. От стратегии к действию / С. Роберт Каплан., П. Дэйвид Нортон. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Олимп-Бизнес, 2005. – 320 с.
4. Кинг А. М. Тотальное управление деньгами : [пер. с англ.] / А. М. Кинг. – СПб. : Полигон, 1999. – 456 с.

5. Лігоненко Л. О. Антикризове управління підприємством: теоретико-методологічні засади та практичний інструментарій / Л.О.Лігоненко. – К. : КНТЕУ, 2001. – 580 с.

6. Хлевицька Т. Б. Грошові потоки в логістиці торговельних підприємств / Т. Б. Хлевицька // Торгівля і ринок України : темат. зб. наук. праць з проблем торгівлі і громадського харчування / відп. ред. О.О. Шубін. – Донецьк : ДонДУЕТ, 2001. – Вип. 12, т. III. С. 261–267.

7. Хлевицька Т. Б. Логістичний аналіз грошових потоків від підприємницької діяльності в торгівлі / Т.Б.Хлевицька // Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2003. – Вип.7. – С. 90–96.

Отримано 01.11.2013. ХДУХТ, Харків.

© П.Л. Гринько, 2013.

УДК 330.322(477)

Н.А. Сокол, ст. викл.

Н.А. Гебер, ст. викл.

ІНСТИТУЦІЙНІ ЧИННИКИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ

Розглянуто особливості інституційного аспекту ролі держави в економіці, її основні інституційні функції, їх вплив на інвестиційні сферу та клімат, причини неефективного інституційного середовища. З'ясовано причини високого ступеня невизначеності майбутнього та його вплив на поведінку інвесторів під час прийняття рішення щодо інвестиційного періоду.

Рассмотрены особенности институционального аспекта роли государства в экономике, его основные институциональные функции, их влияние на инвестиционные сферу и климат, причины неэффективной институциональной среды. Выявлены причины высокой степени неопределенности будущего и его влияние на поведение инвесторов при принятии решения.

The peculiarities of the institutional aspect of the state's role in the economy, its main institutional functions and their influence on the investment structure and climate, the reasons of the institutional environment inefficiency are considered in the article. The reasons of high level of uncertainty of the future and its influence on the investors' behavior during the decision making are revealed.